

## Nr 10

Konstitutionsutskottets betänkande med anledning av motion om officiell flaggning på dag för riksdags- och kommunalval.

## Motionen

I motionen 1973:371 av herr Hjorth m. fl. (s) hemställs: "att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär sådan ändring av Kungörelse angående allmänna flaggdagar och annan officiell flaggning att dagen för riksdags- och kommunalval blir allmän flaggdag".

I motiveringen uttalar motionärerna att valdagen enligt deras mening utgör en sådan symbol för vår frihet och vårt oberoende att den bör ingå i de allmänna flaggdagarna.

## Gällande ordning m. m.

I 79 § 1 mom. regeringsformen föreskrivs att ingen förändring av rikets vapen eller flagga får göras utan riksdagens samtycke. Närmare bestämmelser om flaggan har getts i lagen (1906:55) angående rikets flagga. Flagglagen innehåller vissa regler om förande av tretungad flagga utan och med visst tecken samt om förande av tvärskuren flagga med visst tecken därpå. Härutöver innehåller flagglagen inte några bestämmelser om användningen av den svenska flaggan.

Sedan år 1939 är i almanackan vissa dagar angivna som allmänna flaggdagar. Till antalet är de numera tretton, av vilka två f. n. sammanfaller. Dag för riksdags- och kommunalval anges inte som flaggdag.

Förteckningen i almanackan över flaggdagar har tillkommit på enskilt initiativ, nämligen av bestyrelsen för svenska flaggans dag. Den har blott karaktären av en rekommendation. För krigsmakten finns emellertid tjänsteföreskrifter om flaggning på vissa i kommandoväg bestämda flaggdagar. Enligt dessa tjänsteföreskrifter skall på allmänna flaggdagar på samtliga flaggstänger, utom på stång där örlogsflagga föres varje dag, hissas tvärskuren flagga. Nu gällande föreskrifter är intagna i tjänstereglemente för krigsmakten av den 17 juni 1960. Ehuru föreskrift därom saknas, brukar flaggning på allmän flaggdag äga rum också på statliga byggnader i övrigt liksom på kommunala byggnader. Även enskilda flaggar i stor utsträckning dessa dagar. I inte obetydlig omfattning flaggar bl. a. kommuner också på dag för riksdags- och kommunalval.

Med hänsyn till innehållet i motionen må noteras att i de övriga nordiska länderna finns föreskrifter om flaggdagar. Till de norska flaggdagarna hör dagen för stortingsval.

### Utredningsförslag om rikets vapen och flagga m. m.

1949 års riksdag anhöll (rskr 1949:248) med anledning av en i frågan väckt motion, att Kungl. Maj:t måtte ombesörja en enhetlig ordning för rikets allmänna flaggdagar.

Frågor angående allmänna flaggdagar togs även upp i två vid 1961 års riksdag väckta motioner (I:6, II:10), som behandlades av allmänna beredningsutskottet (ABU 1961:1). Syftet med motionerna var dels att få till stånd en enhetlig ordning för beslutanderätten i fråga om flaggdagarna och en översyn av dem (I:6) och dels att dagar för andrakammarval och kommunalval (I:6) samt Förenta Nationernas dag (II:10) skulle upptagas bland de allmänna flaggdagarna. Allmänna beredningsutskottet ansåg sig inte böra taga ståndpunkt till spörsmålet, vilka dagar som bör vara allmänna flaggdagar. Däremot fann utskottet önskvärt med en fast ordning för bestämmandet av sådana dagar och ansåg prövningen av dessa frågor böra få ankomma på Kungl. Maj:t. Riksdagen gav i skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 mars 1961 (rskr 1961:94) till känna vad utskottet anfört i sitt utlåtande över motionerna.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 december 1961 tillkallades den 2 februari 1962 hovrättspresidenten Mauritz Wijnbladh att som sakkunnig verkställa utredning angående rikets vapen och flagga. Den sakkunnige avgav den 16 maj 1966 betänkandet Rikets vapen och flagga (SOU 1966:62). Betänkandet innehåller bl. a. förslag till ny lag om rikets flagga. Härtill ansluter sig förslag till kungörelse angående allmänna flaggdagar och annan officiell flaggning. Enligt detta senare förslag blir den officiella flaggningen i landet föremål för reglering. Huvudbestämelsen är att å svenska staten här i riket tillhöriga eller av svenska staten disponerade byggnader, inrymmande statliga myndigheter och institutioner, så ock vid svenska beskickningar och lönade konsulat skall på allmänna flaggdagar sådan svensk flagga vara hissad, som av myndigheten eller institutionen må begagnas. Enligt förslaget skall bl. a. dag, då val i hela riket till riksdagens andra kammare förrättas, vara allmän flaggdag. Däremot ansåg sig utredningsmannen inte kunna förorda, att dag för kommunala val skulle upptagas som allmän flaggdag.

Betänkandet har remissbehandlats. Någon åtgärd därutöver har ännu inte företagits av Kungl. Maj:t.

I skrivelse 1973:3 anges att de inledningsvis angivna riksdagsskrivelsen 1949:248 och 1961:94 är föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

### Utskottet

I motionen aktualiseras frågan om officiell flaggning på dag för riksdags- och kommunalval.

Utskottet delar motionärernas syn på valdagens betydelse. Liksom motionärerna anser utskottet det vara lämpligt att flaggning äger rum på dag för riksdags- och kommunalval. Redan nu förekommer också sådan flaggning i inte obetydlig utsträckning, bl. a. till följd av kommunala

beslut därom.

Frågan om att ombesörja en enhetlig ordning för den officiella flaggningen i landet har aktualiserats i skilda sammanhang tidigare, bl. a. genom riksdagsskrivelser 1949 och 1961. I ett utredningsförslag, som ännu inte prövats av Kungl. Maj:t, har också lämnats förslag till en sådan ordning. Enligt förslaget, som avlämnades före beslutet om enkammarreformen och den gemensamma valdagen för riksdags- och kommunalval, skall bl. a. dag för val till riksdagens andra kammare vara allmän flaggdag.

Med hänsyn till det anförda kan det enligt utskottets mening antas att den i motionen upptagna frågan kommer att uppmärksammas hos Kungl. Maj:t utan att något särskilt riksdagsinitiativ skall behöva tagas.

Utskottet hemställer

att riksdagen förklarar motionen 1973:371 besvarad med vad utskottet anför.

Stockholm den 27 februari 1973

På konstitutionsutskottets vägnar

HILDING JOHANSSON

*Närvarande:* herrar Johansson i Trollhättan (s), Larsson i Luttra (c), Henningsson (s), fru Thunvall (s), herrar Boo (c), Svensson i Eskilstuna (s), Bergqvist (s), Werner i Malmö (m), Karlsson i Malung (s), Fiskesjö\* (c), Norrby i Åkersberga (fp), Schött (m), Molin (fp), Wictorsson (s) och Olsson i Edane (s).

\* Ej närvarande vid justeringen.

